

به کلیه وزارتخانه‌ها، موسسات، شرکت‌های دولتی، استانداری‌ها

و سایر دستگاه‌های اجرایی

بخشنامه حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات

در راستای تحقق سند تحول دولت مردمی ابلاغی رئیس‌جمهور در سال ۱۴۰۰ و تاکید آن بر لزوم ثبات و شفافیت مقررات حاکم بر فعالیت‌های اقتصادی و تبیین و تضمین حقوق فعالان اقتصادی و نیز با ابتناء بر بندهای (۱) و (۳) سیاست‌های کلی «امنیت اقتصادی» ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳ و بند (۱۷) «سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری» ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۲ مقام معظم رهبری و با عنایت به احکام مندرج در «آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۷۹۷۶/ت/۶۱۳۴۵ ه مورخ ۱۴۰۲/۲/۹ و «آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار»، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۲۹۵۹۷/ت/۶۱۳۵۸ ه مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیأت وزیران و همچنین «دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار» ابلاغی ۱۴۰۳/۲/۱ این معاونت، به استناد اصول ۱۲۴ و ۱۳۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، بخشنامه «حقوق فعالان اقتصادی در مواجهه با مقررات» در (۱۴) بند، جهت آگاهی فعالان اقتصادی و رعایت دقیق آن توسط دستگاه‌های اجرایی، به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

بند اول - حق آگاهی از مراجع وضع مقرر و حدود صلاحیت آن‌ها:

هیچ مرجع یا مقامی نمی‌تواند برای مردم وضع مقرر کند مگر آن که قانون چنین اختیاری را به وی اعطاء نموده باشد. بدیهی است، در صورت تردید در وجود چنین اختیاری، اصل بر عدم اختیار مقامات عمومی در وضع مقرر است؛ در همین راستا، کلیه دستگاه‌های اجرایی مکلفند مراجع و مقامات صلاحیت‌دار جهت وضع مقرر در دستگاه خویش را به همراه مبانی قانونی و حدود صلاحیت آن‌ها با امضای بالاترین مقام دستگاه اعلام تا در پایگاه کسب و کار معاونت حقوقی ریاست جمهوری به نشانی qavanin.ir جهت

آگاهی عموم منتشر و بروزرسانی گردد (ماده ۲ آیین نامه ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۱۳ هیئت وزیران).

بند دوم - حق آگاهی و دسترسی به قوانین و مقررات:

مصوبه و تصمیمی که موجد حق یا تکلیفی عمومی است، قابل طبقه بندی به عنوان اسرار دولتی نبوده و انتشار آنها (از جمله در پایگاه اطلاع رسانی معاونت حقوقی ریاست جمهوری به نشانی dotic.ir) الزامی است (مواد ۵ و ۱۱ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات مصوب ۱۳۸۷ و ماده ۳ شیوه نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم مصوب ۱۳۹۹).

بند سوم - حق آگاهی از قوانین و مقررات معتبر از نامعتبر:

فعالان اقتصادی حق دارند به متن «به روز شده» که آخرین اصلاحات و الحاقات قوانین و مقررات کشور در آنها اعمال گردیده است (قانون و مقررۀ مُنقَّح) حسب مورد از طریق پایگاه اطلاع رسانی معاونت قوانین مجلس یا معاونت حقوقی ریاست جمهوری آگاهی و دسترسی داشته باشند (بند ج ماده ۴ قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۹ و مواد ۱۱ و ۱۲ شیوه نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم مصوب ۱۳۹۹).

بند چهارم - حق بر شفافیت قوانین و مقررات:

قوانین و مقررات باید به حدی روشن و قابل فهم باشند که در اجرا میان مضمولین آن اعم از مجریان و ذینفعان اختلافی ایجاد نگردد (بند ۳ سیاست های کلی «امنیت اقتصادی» ابلاغی مقام معظم رهبری ۱۳۹۷).

بند پنجم - حق استعلام و تقاضای رفع ابهام از مقررات:

کلیه دستگاه‌های اجرایی مرتبط با محیط کسب و کار و همچنین سازمان‌ها و ادارات کل آنها در مراکز استان‌ها، موظفند به سوالات نمایندگان تشکل‌ها و فعالان اقتصادی پاسخ داده و مطالبات و شکایات آنها را بررسی نمایند (ماده ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰).

بند ششم - حق ارائه پیشنهاد اصلاح، حذف یا وضع قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار:

تشکل‌های اقتصادی سراسری می‌توانند درخواست‌های خود را برای اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های اجرایی محل کسب و کار به دبیرخانه شورای گفت و گو ارسال نمایند (ماده ۱۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار). مصوبات شورای گفت و گو حداکثر ظرف سی روز در دستور کار هیئت دولت قرار می‌گیرند تا نسبت به آن تصمیم‌گیری شود (تبصره ۴ ماده ۱۱ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰).

بند هفتم - حق دعوت از مقامات دولتی و تکلیف آنها به شرکت در جلسات:

وزیر یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی که موضوع مربوط به آن دستگاه در دستور شورای گفت‌وگو قرار می‌گیرد، موظف است با دعوت دبیرخانه این شورا، خود در جلسه مربوطه در شورا شرکت کند و حسب مورد نمایندگان تام‌الاختیار خود را به کمیسیون‌های زیر مجموعه دبیرخانه شورا معرفی نماید (تبصره ۱ انتهای ماده ۱۱ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰).

بند هشتم - حق مشارکت در تدوین قوانین و مقررات:

دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات، نظر کتبی اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی مربوط را استعلام و مورد توجه قرار دهند و در صورت لزوم از آنها برای شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند (ماده ۱۴۳ آیین‌نامه داخلی مجلس اصلاحی ۱۳۹۴/۱۱/۴، مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ و ماده ۳ دستورالعمل نحوه تدوین مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۳).

بند نهم - حق آگاهی از پیش‌نویس مقررات قبل از تصویب:

دستگاه‌های اجرایی مکلفند پیش‌نویس مقررات خود را، یک هفته قبل از صدور، علاوه بر تارنمای خود، در پایگاه ملی اطلاع‌رسانی معاونت حقوقی ریاست جمهوری (dotic.ir) منتشر و به اطلاع عموم برسانند تا زمینه جمع‌سپاری در مقررات فراهم گردد (ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار الحاقی سال ۱۴۰۰ و تبصره ۲ ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ همین قانون).

بند دهم - حق لازم‌الاجرا ندانستن مقررات منتشر نشده در پایگاه کسب و کار:

دستگاه‌های اجرایی مکلفند مقررات خود را بلافاصله در پایگاه کسب و کار (qavani.ir) ثبت و به اطلاع عموم برسانند. از تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۸، لازم‌الاجرا شدن مقررات مرتبط با محیط کسب و کار، منوط به ثبت و انتشار آنها در پایگاه یاد شده است (ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده (۶) آیین‌نامه اجرایی آن).

بند یازدهم - حق محفوظ ماندن حقوق مکتسبه شهروندان در برابر مقررات جدید:

دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی شدن احکامی از مقرر را که موجب تکلیف برای شهروندان است و یا حتی از آنها زایل می‌نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرر در پایگاه کسب و کار تسری دهند. رعایت حقوق مکتسبه شهروندان در هر حال الزامی است (تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه لزوم ثبت و اطلاع‌رسانی مقررات در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۲/۲/۹ هیئت وزیران، ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ و ماده ۱۱ آیین‌نامه اجرایی آن و نیز تبصره ۱ ماده ۶ قانون امور گمرکی).

بند دوازدهم - حق داشتن مهلت مقتضی جهت رعایت مقرر پس از انتشار

حق بر ثبات نسبی قوانین و مقررات و مصونیت در برابر تغییر پیاپی و مکرر آنها یکی از حقوق مردم است (بند ۳ سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی) در همین راستا، دستگاه‌های اجرایی مکلفند با رعایت جدول پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مهلت مناسبی را بین انتشار و

لازم‌الاجرا شدن مقررہ لحاظ کنند (ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی آن و نیز ماده ۵ دستورالعمل نحوه تدوین مقررات مرتبط با محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۳).

بند سیزدهم - حق گزارش مقررات مغایر قوانین

مردم می‌توانند مقررہ خلاف قانون را به سامانه پیگیری اجرای قانون اساسی معاونت حقوقی ریاست جمهوری به نشانی (asas.iripo.ir) اعلام تا اقدامات لازم جهت تضمین حقوق و آزادی‌های اساسی آن‌ها صورت پذیرد. همچنین حق دارند تخلف یاد شده را به سامانه ۱۲۰ به نشانی (120.divan-edalat.ir) گزارش نمایند تا معاونت حقوق عامه دیوان عدالت اداری، درخواست ابطال آن‌ها را در هیات عمومی دیوان عدالت اداری طرح نماید. اعلام گزارش نیاز به پرداخت هزینه یا تشریفات خاصی ندارد (ماده ۱۲۰ قانون دیوان عدالت اداری).

چهاردهم - حق شکایت از مقررات خلاف قانون:

مردم حق دارند با رعایت تشریفات «قانون دیوان عدالت اداری»، تقاضای ابطال یا توقف اجرای مقررات خلاف قانون را از دیوان عدالت اداری بنمایند (اصل ۱۷۳ قانون اساسی). همچنین قضات دادگاه‌ها مکلفند از اجرای مقررات خلاف قانون خودداری کنند (اصل ۱۷۰ قانون اساسی).

پیشنویس این بخشنامه در تاریخ ۱۴۰۳/۳/۱۲ در پایگاه اطلاع‌رسانی بارگذاری و متعاقباً در تاریخ ۱۴۰۴/۴/۱ در (۱۴) بند جهت آگاهی فعالان اقتصادی و رعایت دقیق آن توسط دستگاه‌های اجرایی ابلاغ و در پایگاه کسب و کار منتشر گردید.